

STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMO CENTRAS

UAB “PSICHOLOGIJOS AKADEMIJA“

**PARAIŠKOS DOKUMENTŲ LEIDIMUI VYKDYTI STUDIJAS IR SU
STUDIJOMIS SUSIJUSIĄ VEIKLĄ
VERTINIMO IŠVADOS**

Grupės vadovas:

Doc. Saulius Vengris

Grupės nariai:

Doc. Evaldas Kazlauskas

Doc. Violeta Keršulienė

Prof. Asta Vasiliauskaitė

Prof. Rita Žukauskienė

Vilnius 2012

1. IŽANGA

Ekspertų grupė, veikianti pagal Paraiškos dokumentų leidimui vykdyti studijas ir su studijomis susijusią veiklą gauti vertinimo tvarkos aprašo (Žin., 2010, Nr. 9-424) 8 punktą, įvertino UAB „Psichologijos akademija“ paraišką, jai siekiant gauti leidimą vykdyti studijas ir su studijomis susijusią veiklą. Vertinimas atliktas, vadovaujantis Mokslo ir studijų įstatymu (2009 m.); Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu patvirtintu „Leidimu vykdyti studijas ir su studijomis susijusią veiklą išdavimo tvarkos aprašu“ (2009 m.), Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu patvirtintu „Paraiškos dokumentų leidimui vykdyti studijas ir su studijomis susijusią veiklą gauti vertinimo tvarkos aprašu“ (2010 m.). Ekspertai įvertino pateiktus dokumentus ir birželio 25 d. organizuoto vizito metu į numatomą studijų vykdymo vietą susitiko su UAB „Psichologijos akademija“ administracijos atstovais, numatomais dėstytojais, socialiniais partneriais, taip pat įvertino materialiosios bazės ir materialiujų išteklių pakankamumo bei tinkamumo lygį ir plėtros perspektyvas.

2. STEIGIAMOS AUKŠTOSIOS MOKYKLOS DĚSTYTOJŲ IR KITŲ AUKŠTOSIOS MOKYKLOS DARBUOTOJŲ KVALIFIKACIJOS VERTINIMAS

Pateiktuose ekspertų grupei dokumentuose (UAB „Psichologijos akademija“ statuto 9.3.3. papunktis) nurodoma, kad dėstytojų kvalifikaciniai reikalavimai turi tenkinti senato patvirtintų pareigybių minimalius kvalifikacinius reikalavimus. Ekspertų grupė yra gavusi tik lektoriaus pareigybės nuostatus, patvirtintus Akademijos rektoriaus 2012 06 20 d., kuriuose nustatyti kvalifikaciniai reikalavimai *nepakankamai konkretūs*, pvz., reikalavimas „ne mažesnė kaip 2 profesinė patirtis“ gali būti traktuojamas skirtingai: arba kad reikalaujama bent 2 skirtingų profesinių patirčių, arba galimai 2 metų vienos srities profesinės patirties, tačiau nenurodant, kurios srities profesinė patirtis svarbiausia. Kitų dokumentų, nustatančių profesorių, docentų ir asistentų kvalifikacinius reikalavimus, ekspertų grupė negavo. *Personalo komplektavimo principai* pateiktuose ekspertų grupei dokumentuose *nenurodyti*. Iš pokalbių su potencialiais dėstytojais ekspertų grupė susidarė

nuomonę, kad didžioji dalis būsimųjų dėstytojų buvo komplektuojami rektoriui asmeniškai pažįstamų asmenų kvietimų būdu.

Iš pokalbių su potencialiais dėstytojais ekspertų grupė susidarė nuomonę, kad būsimieji *dėstytojai neturi išsamios informacijos* apie jų būsimą darbą ir jų darbo kokybės vertinimo principus. Pvz., pokalbio metu prof. J.Tutkuvienė akcentavo, kad turi labai daug pedagoginio ir mokslinio darbo Vilniaus universitete, todėl rengiasi UAB „Psichologijos akademija“ skaityti tik vieną dalyką, tačiau pateiktame studijų programos plane jai numatyti 4 dėstomieji dalykai.

Kelia tam tikrų abejonių ir K.Dragūnevičiaus galimybės kokybiškai dėstyti net 4 dalykus UAB „Psichologijos akademija“ tuo pat metu dirbant asistento pareigose Vilniaus universitete ir pagal pateiktą CV dar ir studijuojant doktorantūroje. Panašias abejones kelia ir Kaune gyvenančio ir Vytauto Didžiojo universitete docento pareigas einančio V.Legkausko galimybės dėstyti net 5 dalykus ir UAB „Psichologijos akademija“.

Gauti dokumentai su potencialių dėstytojų CV (gyvenimo aprašais) rodo, kad jeigu jie iš tikrųjų dirbtų UAB „Psichologijos akademija“, jų kvalifikacija visiškai atitinka teisės aktų nustatytus reikalavimus.

UAB „Psichologijos akademija“ paraiškoje (Materialinės bazės išteklių planas, 5 psl.) nurodoma, jog nuo 2013 metų su 4-5 dėstytojais numatoma sudaryti *nuolatines* darbo sutartis. Kažkodėl kituose paraiškoje teikiamuose dokumentuose (Strateginio veiklos plano projektas, 20 psl. ir Studijų raidos strategija, 6 psl.) nurodyta, kad *neterminuotos* darbo sutartys su 4-5 dėstytojais bus sudaromos nuo 2015 m. Bet kuriuo atveju neterminuotų darbo sutarčių sudarymas buvo akcentuojamas ir susitikimo su UAB „Psichologijos akademija“ administracija metu. Pažymėtina, kad, vadovaujantis Mokslo ir studijų įstatymo 65 straipsnio 1 dalimi, „į mokslo ir studijų institucijų dėstytojų ir mokslo darbuotojų, išskyrus mokslininkus stažuotojus <...>, pareigas asmenys priimami viešo konkurso būdu 5 metų kadencijai. Konkursų aukštosios mokyklos dėstytojų ir mokslo darbuotojų pareigoms eiti organizavimo tvarką nustato aukštoji mokykla“. Atsižvelgiant į tai, kad ekspertų grupei aukštoji mokykla jokių dokumentų, reglamentuojančių dėstytojų atestavimą, konkursų pareigoms užimti organizavimą nepateikė, darytina išvada, kad personalo komplektavimo UAB „Psichologijos akademija“ politika neatitinka imperatyvių teisės normų reikalavimų

Apibendrinant šios vertinamosios srities pastabas, darytina išvada, kad nors numatomų dėstytojų kvalifikacija atitinka teisės aktų reikalavimus, tačiau UAB „Psichologijos akademija“ *dėstytojų kvalifikacijos reikalavimų aprašymas nepakankamai pagrįstas personalo komplektavimu, o pati personalo komplektavimo politika teisės aktų reikalavimų neatitinka.*

3. STEIGIAMOS AUKŠTOSIOS MOKYKLOS MATERIALIOSIOS BAZĖS IR MATERIALINIŲ IŠTEKLIŲ VERTINIMAS

Pateiktame materialinės bazės ir materialinių išteklių plano apraše teigiama, jog UAB „Žmogaus studijų centras“ biblioteka turi apie 1000 knygų tomų psichologijos temomis, kurios bus neatlygintinai perduotos UAB „Psichologijos akademija“. Tačiau didžioji UAB „Žmogaus studijų centras“ turimų knygų dalis skirta psichoterapijos, psichologinio konsultavimo studijoms, tuo tarpu kiek pavyko įvertinti vizito metu, lankantis Psichologijos akademijos bibliotekoje, ir kalbantis su akademijos rektoriumi, dalies būtinų vadovėlių, reikalingų jau pirmų metų nuosekliųjų pirmosios pakopos psichologijos studijoms, bent po vieną egzempliorių, nėra. Pažymėtina, kad bibliotekos katalogai nepasiekiami internetu, taigi, tikslaus vaizdo apie UAB „Psichologijos akademija“ apsirūpinimą būtiniais studijų šaltiniais susidaryti negalima. Turimos literatūros sąrašas nėra pateiktas ir teikiamoje paraiškoje, o dalykų aprašuose (sanduose) nenurodoma, kur studentai rekomenduojamas knygas galėtų rasti.

Jau paminėtame pateiktame vertinimui apraše teigiama, jog UAB „Žmogaus studijų centras“ priklausančios knygos bus neatlygintinai perduotos UAB „Psichologijos akademija“, tačiau vizito metu ekspertams pateiktame 2012-06-20 diena datuotoje sutartyje tarp UAB „Žmogaus studijų centras“ ir UAB „Psichologijos akademija“, nurodoma, kad knygos bus nuomojamos už 280 LT per mėnesį. Toks dokumentų prieštaravimas rodo, kad UAB „Psichologijos akademija“ dar neturi aiškios bibliotekos išteklių plėtros perspektyvos.

Apraše nurodoma, kad iki 2014 metų aukštoji mokykla turės nuosavą specializuotą psichologijos biblioteką, papildytą naujais psichologijos srities literatūros šaltiniais bei prenumeruojamomis tarptautinėmis duomenų bazėmis, ir studentai joje suras visą

studijoms būtina literatūra, tačiau pateiktame finansinės veiklos plane nenumatomi atidėjimai tokių duomenų bazių ar knygų įsigijimui; vizito metu taip pat nebuvo gauta argumentuotai paremtos informacijos, koku būdu UAB „Psichologijos akademija“ sukaups reikiamas lėšas duomenų bazių ir knygų įsigijimui.

Manytume, kad apraše teikiama rekomendacija studentams turėti nuosavus nešiojamus kompiuterius ne visiems studentams bus priimtina. Nors apraše teigiama, kad Akademija padės studentams įsigyti kompiuterius palankiomis sąlygomis, tačiau tai deklaratyvus teiginys, nes pateiktame nei finansinės veiklos plane, nei strateginio veiklos plano projekte nenumatomi atidėjimai ar kitos priemonės, skirtos tų palankių sąlygų sudarymui. Atsižvelgiant į numatomą gana didelę studijų kainą, papildomos išlaidos kompiuterių pirkimui atrodo socialiai nepagrįstos, to nedaro nė viena aukštoji mokykla. Kita vertus, UAB „Žmogaus studijų centras“ esančiomis kompiuterinėmis darbo vietomis studentai vargu ar galės naudotis, nes jomis naudojasi šio centro darbuotojai.

UAB „Psichologijos akademija“ susitikimo su ekspertų grupe metu buvo apžiūrėta materialioji bazė, kuria aukštoji mokykla ketina naudotis studijų proceso organizavimui užtikrinti. Pažymėtina, kad pati UAB „Psichologijos akademija“ jokio materialaus turto kol kas neturi. Ji ketina naudotis steigėjo – UAB „Žmogaus studijų centras“ nuosavybės teise valdomu materialiuoju turtu: auditorijomis, biblioteka, laboratorine įranga, taip pat intelektine nuosavybe: licencijomis naudotis prieiga prie elektroninių socialinių, humanitarinių, medicinos mokslų duomenų bazių, kompiuterinėmis programomis.

UAB „Psichologijos akademija“ ekspertams jų vizito metu pateikė patalpų nuomos sutartį 005-12-AVK, sudarytą 2012-06-20 (jau po paraiškos pateikimo leidimui vykdyti studijas ir su studijomis susijusią veiklą) su UAB „Žmogaus studijų centras“, pagal kurią už patalpų nuomą įsipareigojama mokėti 2720 Lt mėnesinę nuomos kainą. Tačiau ši suma nėra įtraukta į UAB „Psichologijos akademija“ finansines sąnaudas (tas pats pažymėtina ir apie kompiuterinės technikos ir programinės įrangos nuomą bei bibliotekos knygų nuomą). Be to, sutartyje yra nurodytas tik bendras nuomojamų patalpų plotas – 340 kv. m., tačiau prie sutarties nėra pridedamas joks patalpų planas, kuriame nuomojamos patalpos būtų identifikuojamos. Sutarties tekste patalpos taip pat nėra vardijamos, nurodant jų identifikacinius numerius, todėl neaišku, ar šia sutartimi nuomininkui išnuomojamos visos

Trakų g. 8, 2a korpuse esančios patalpos, ar tik jų dalis ir ar patalpų nuomos sutarties objektas tikrai apima visas ekspertų grupei rodytas patalpas.

Ekspertų grupės nuomone, patalpų nuomos sutartis turėtų būti sukonkretinta, nurodant (identifikuojant) išnuomojamas patalpas pastate, arba, jeigu išnuomojamos visos UAB „Žmogaus studijų centras“ valdomos patalpos, turėtų būti aiškiai aptarta, ar šiomis patalpomis naudosis tik UAB „Psichologijos akademija“, ar UAB „Psichologijos akademija“ kartu su nuomotoju UAB „Žmogaus studijų centras“, kadangi apsilankymo patalpose metu buvo akivaizdu, jog jose veiklą vykdo UAB „Žmogaus studijų centras“. O tai kelia abejones, kad patalpų nuomos sandoris gali būti tariamas, sudarytas tik dėl akių, kuris, vadovaujantis Civilinio kodekso 1.86 straipsniu, laikytinas negaliojančiu. Tokias abejones patvirtina ir tas faktas, jog nuomininką ir nuomotoją sutartyje atstovauja tas pats asmuo.

Vadovaujantis Civilinio kodekso 6.478 straipsnio 2 dalimi, „nekilnojamųjų daiktų nuomos sutartis, sudaryta ilgesniam kaip vienerių metų terminui, prieš trečiuosius asmenis gali būti panaudota tik tuo atveju, jeigu ji įstatymų nustatyta tvarka įregistruota viešame registre“. Todėl ekspertų grupė rekomenduoja patalpų nuomos sutartį registruoti Nekilnojamojo turto registre, kad ateityje būtų išvengta galimų ginčų dėl patalpų naudojimosi, nes tose pačiose patalpose be UAB „Žmogaus studijų centras“ yra įregistruotas ir kitas juridinis asmuo – UAB „Psichologijos akademija“.

Įvertinus aukštosios mokyklos UAB „Psichologijos akademija“ iš UAB „Žmogaus studijų centras“ išsinuomotų knygų egzempliorių skaičius, darytina išvada, kad tik nedidelę knygų dalį studentai galės bibliotekoje pasiimti išsinešimui, o dirbti pačioje bibliotekoje yra sąlygos tik 2-3 žmonėms. Turint galvoje, kad planuojamas pirmųjų studijų metų studentų skaičius yra 60, ir visi jie turės naudotis biblioteka vienu metu, materialioji UAB „Psichologijos akademija“ studijų bazė aiškiai nepakankama.

Nors aukščiau minimame apraše teigiama, kad aukštoji mokykla UAB „Psichologijos akademija“ ir jos studentai galės naudotis prieiga prie elektroninių socialinių, humanitarinių, medicinos mokslų duomenų bazių, tačiau ekspertų grupei nebuvo pateikti dokumentai, įrodantys, kad UAB „Psichologijos akademija“ turi licencines teises naudotis šiomis mokslo duomenų bazėmis.

Kalbant apie laboratorinę įrangą, apraše minima, kad UAB „Žmogaus studijų centras“ turi įsigijęs NEO-PI-R, nors, ekspertų žiniomis, šią metodiką tvarko tik Vilniaus Universitetas, tačiau jos dar neplatina.

Apibendrinant tai, kas pastebėta, darytina išvada, kad UAB „Psichologijos akademija“ *materialioji bazė ir materialieji ištekliai nepakankami, o išteklių plėtros perspektyvos nepakankamai aiškios.*

4. STEIGIAMOS AUKŠTOSIOS MOKYKLOS VEIKLOS FINANSINIO PLANO VERTINIMAS

UAB „Psichologijos akademija“ steigėjai institucijos finansinį gyvybingumą sieja su tikėtinomis pajamomis, kurias planuoja gauti iš psichologijos studijas šioje akademijoje pasirinkusių studentų. Studentų skaičiaus prognozė grindžiama patirtimi, kurią turi UAB „Žmogaus studijų centras“, tačiau studijos šiame centre daugiausia pritraukė asmenis jau turinčius aukštąjį išsilavinimą ir darbą. Psichologijos akademijos siūlomos universitetinės bakalauro studijos truks ketverius metus ir bus skirtos pirmojo universitetinio diplomo siekiantiems asmenims. Todėl labai tikėtina, kad pasirinksiančiųjų psichologijos bakalauro studijas kontingentas bus kitas. Vadinasi, studentų skaičių reikėtų prognozuoti atsižvelgiant į kitų aukštųjų mokyklų abiturientų segmente vykstančius procesus. Atsižvelgiant į šias aplinkybes darytina išvada, kad nuosavų UAB „Psichologijos akademija“ lėšų prognozė nepakankamai pagrįsta, todėl tektų tikėtis, kad steigiamos aukštosios mokyklos išlaikymui bus naudojamos UAB „Žmogaus studijų centras“ lėšos. Susipažinus su UAB „Žmogaus studijų centras“ finansinėmis ataskaitomis už 2011 m. atkreiptinas dėmesys į tai kad, šis centras 2011 m. gruodžio 31d. disponavo 407,5 tūkst. Lt. grynujų pinigų ir turėjo ilgalaikio turto tik už 287 tūkst. Lt. Turint galvoje tai, kad veiklos pradžioje UAB „Žmogaus studijų centras“ įsipareigoja suteikti galimybes UAB „Psichologijos akademija“ naudotis šio centro ilgalaikiu turtu (pastatais ir įranga) daroma išvada, kad ir pats centras disponuoja nedidelės vertės turtu ir jo gali nepakakti užtikrinti dviejų savarankiškų institucijų darbui. Neįprasta yra tai, kad UAB „Žmogaus studijų centras“ balanse net 86,5 proc. (tai yra 10 mln. Lt) viso turto yra įvardintas kaip „kitas trumpalaikis turtas“. Esant tokiai situacijai, kai balanse pateikiama tokia didelė neiššifruota suma, vertinti įmonės finansinį pajėgumą nėra

galimybių. Todėl atsakyti į klausimą, ar UAB „Žmogaus studijų centras“, esant reikalui, turės lėšų paremti UAB „Psichologijos akademija“ veiklą, negalima.

Verta pažymėti ir tai, kad UAB „Žmogaus studijų centras“ veiklos rezultatai po Akademijos įsteigimo turėtų labai pablogėti. Kaip parodyta Veiklos finansinio plano 1.1 lentelėje UAB „Žmogaus studijų centras“ 2010 m. gavo pajamų iš veiklos 21,1 mln. Lt. (šiai informacijai pagrįsti finansinės ataskaitos nepateiktos, bet taip teigia UAB „Psichologijos akademija“ steigėjai.). Beje, 2010 m. lyginant su 2009 m. pajamos išaugo beveik 4 kartus t.y. per metus nuo 5,4 mln. Lt iki 21 mln. Lt. Žinoma, tai labai džiuginantis rezultatas, ypač turint galvoje tai, kad daugelis įmonių tuo laikotarpiu patyrė nepalankius krizės poveikius, bet tuo pačiu tai gali būti tik vienkartinis pajamų šuolis, kuris mažai tikėtinas ateityje. Pritaikius naują verslo modelį UAB „Psichologijos akademija“ planuoja 2012 m. rudens semestrą gauti tik 204 tūkst.Lt., 2013 m. - 618 tūkst.Lt. o 2014 m. - 1,044 mln. Lt. Susitikimo su UAB „Psichologijos akademija“ administracija metu buvo teigiama, kad UAB „Psichologijos akademija“ galimai studijuos ne tik vidurinių mokyklų abiturientai, bet ir tie asmenys, kurie dabar renkasi UAB „Žmogaus studijų centro“ paslaugas. Todėl atrodo ekonomiškai nepagrįsta, kodėl siekiama prarasti puikias pajamas atnešantį verslą. UAB „Žmogaus studijų centras“, vadovaujantis verslo logika, neturėtų remti iš jo pajamas atimantį verslą, kuris, beje, pats uždirbti planuoja kur kas mažiau. (Tai angliškai vadinamas *Income killer* efektas, pasireiškiantis pradendant vykdyti naujus projektus konkuruojančius su jau esamais).

Akademijos Veiklos finansinio plano 5 psl. minima, kad prognozinis balansas sudarytas įvertinus investicijas į ilgalaikį turtą, ilgalaikio turto nusidėvėjimą, apyvartinio kapitalo pokyčius, įsipareigojimų dydį ir numatomą uždirbti pelną bei numatomas gauti įplaukas.

Tačiau jokių prognozuojamų finansinių ataskaitų šiame plane nepateikiama, todėl galima teigti, kad finansinio veiklos plano UAB „Psichologijos akademija“ šiuo metu nėra parengusi. Susitikimo su ekspertais metu UAB „Psichologijos akademija“ administracijos atstovai taip pat pažymėjo, jog prognozuojamų ataskaitų nėra parengę, nes tai padaryti sunku. Tai leidžia daryti išvadą, jog kuriamos institucijos strateginis planas nėra tinkamai pagrįstas finansiniais argumentais.

Bet koks finansinis planas turėtų būti rengiamas pateikiant prognozuojamas finansines ataskaitas bent trejiems metams. UAB „Psichologijos akademija“ atveju šios ataskaitos turėtų būti pateikiamos ketveriems metams, nes per šį laikotarpį baigtųsi vienas studijų ciklas. Veiklos finansiniame plane turėtų būti pateiktos prognozuojamos ataskaitos ketveriems metams (balansai; pelno (nuostolių) ataskaitos; pinigų srautų ataskaitos; nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitos ir komentarai apie finansinių straipsnių kitimo priežastis bei pagrindinius finansinius rodiklius). Tai sudarytų galimybes ir UAB „Psichologijos akademija“ administracijai, ir ekspertams suprasti institucijos veiklos perspektyvas, taip pat galimas grėsmes bei pasirengimą valdyti pasireiškiančias rizikas. Tik esant šioms prognozėms ir pagrindžiant tikėtinų pajamų šaltinius galima diskutuoti apie veiklos finansinio plano pagrįstumą ir veiklos finansinio gyvybingumo perspektyvas.

Apibendrinant darytina išvada, kad kol finansinių ataskaitų prognozių nėra, o pateikiama tik fragmentiška informacija, *nėra pagrindo vertinti UAB „Psichologijos akademija“ finansinio gyvybingumo ir veiklos tęstinumo galimybių. Veiklos finansinis planas nepakankamai pagrįstas ir racionalus.*

5. STEIGIAMOS AUKŠTOSIOS MOKYKLOS STRATEGINIO VEIKLOS PLANO PROJEKTO VERTINIMAS

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas kelia tam tikrus bendro pobūdžio reikalavimus universitetams, į kuriuos turi būti atsižvelgiama. Įstatymo 8 str. 1 d. numatyta, kad universitete (akademijoje) turi būti vykdomos universitetinės studijos, atliekami moksliniai tyrimai, eksperimentinė (socialinė, kultūrinė) plėtra ir (arba) plėtojamas aukšto lygio profesionalusis menas. Tarp universiteto veiklos privalomų tikslų įstatymas nurodo ir tikslą *darniai plėtoti įvairių sričių mokslinį pažinimą*. Reikia pažymėti, kad UAB „Psichologijos akademija“ perspektyviniai studijų ir mokslinės veiklos planai neapima daugiau kaip vienos siauros studijų ir mokslinių tyrimų krypties interesų. Vertinimui pateiktame strateginiame veiklos plane nepateiktas net tolimesnės perspektyvos siekinys (vizija) plėtoti įvairių sričių mokslinį pažinimą leidžia daryti išvadą, kad UAB „Psichologijos akademija“, kaip universitetinė aukštoji mokykla, netenkina tokiai mokyklai keliamų Mokslo ir studijų įstatymo reikalavimų.

Strateginis veiklos planas (jo projektas) turėtų, *atsižvelgiant į aplinkos analizės išvadas*, suformuluoti UAB „Psichologijos akademija“ misiją, strateginius tikslus, planuojamą veiklą, užtikrinančią plane nustatytų tikslų įgyvendinimą, ir apibrėžiantis rodiklius, suteikiančius informaciją apie tikslų įgyvendinimą. [LRV Nutarimas Dėl Strateginio planavimo metodikos patvirtinimo 2010 m. rugpjūčio 25 d. Nr. 1220]

Pateiktame ekspertų grupei Strateginio veiklos plano projekte aplinkos analizė nepakankamai išsami, čia daugiausia vietos skiriama UAB „Žmogaus studijų centras“ veiklos aprašui, greičiausiai todėl UAB „Psichologijos akademija“ *misijos formuluotė* nėra kiek neatspindi steigiamos aukštosios mokyklos savitumo, yra labai bendro pobūdžio. Strategijoje suformuluota UAB „Psichologijos akademija“ *vizija* „sukurti aukštojo mokslo instituciją, kuri rengiamų specialistų kokybė taptų pirmaujančia Lietuvoje“ gana ambicinga, tačiau, nenurodant kokiais rodikliais specialistų kokybė bus vertinama, gali likti visiškai abstrakcija.

Iš keturių strateginių tikslų du kelia didelių abejonių dėl jų pagrįstumo. Vienas iš jų „Suteikti psichologinį išsilavinimą atitinkantį Europos reikalavimus“ vargu ar gali būti įgyvendintas per pirmuosius ketverius studijų metus, kadangi „*Norint gauti EuroPsy reikia turėti pilną 5 metų akademinį išsilavinimą bei būti atlikus 1 metų prižiūrimą praktiką*“ (<http://www.europsy.lt/index.php?p=85>). Kitas strateginis tikslas „Suformuoti naujos kartos dėstytojus ir mokslininkus“, strateginiame veiklos plane nenurodžius jokios planuojamos organizacinės ar finansinės veiklos šiam tikslui įgyvendinti, lieka visiškai deklaratyvus.

Strateginio veiklos plano projekto 3 skyriuje teigiama, kad „psichologijos specialistų poreikis analizuotas įvertinant valstybės ir regiono plėtros tendencijas, darbo rinkos paklausą, darbdavių interesus bei studentų poreikius“, tačiau analizė remiasi pasenusiais duomenimis (pvz., 2005 m. Lietuvos darbo biržos duomenimis, tų pačių metų Mykolo Romerio universiteto rektorius ataskaita, 2008 m. priėmimo į Lietuvos aukštąsias mokyklas duomenimis). Visiškai neanalizuojama jau seniau teikiančių psichologijos studijų programų Lietuvos aukštųjų mokyklų veikla, be abejo, konkuruojančių su UAB „Psichologijos akademija“. Manytume, kad strateginiame veiklos plane turėtų būti analizuojami tokie faktai, kaip dėstytojų, dirbančių tose aukštosiose mokyklose ir tuo pat metu dirbsiančių steigiamoje aukštojoje mokykloje etikos ir lojalumo klausimai, į kitas

aukštasis mokyklas priimamų studentų skaičiai, prognozuojama Lietuvos demografinė perspektyva ir pan. Matyt, todėl strateginiame veiklos plano projekte vertinant psichologijos bakalauro studijų konkurencingumą, remiamasi ne objektyvios analizės duomenimis, bet tikėjimu. Teigiama, kad jeigu UAB „Žmogaus studijų centras“ vykdomos neformalios 2 metų trukmės psichologijos studijos, asmenims turintiems aukštąjį išsilavinimą yra populiarios, tai UAB „Psichologijos akademija“ teikiamos psichologijos bakalauro studijų programos gali pasirodyti konkurencingos ir vidurinių mokyklų abiturientams.

Strateginio veiklos plano projekte pasigendama aiškiai suformuluotų UAB „Psichologijos akademija“ vertybinių nuostatų, greičiausiai todėl studijų ir mokslinės veiklos kokybės užtikrinimo strategija aprašoma visiškai deklaratyviai, nenurodant nei numatomų kokybės valdymo instrumentų, nei jokių kokybę aprašančių rodiklių.

Atsižvelgiant į padarytas pastabas, darytina išvada, kad *Strateginio veiklos plano projekto pagrindumas ir racionalumas nepakankamas.*

6. STEIGIAMOS AUKŠTOSIOS MOKYKLOS STUDIJŲ RAIDOS (PLĖTROS) STRATEGIJOS VERTINIMAS

Paraiškoje pateiktas dokumentas „Studijų raidos strategija“ iš esmės kartoja strateginio veiklos plano projekto tekstą. Todėl ši strategija vertintina taip pat kaip ir Strateginis veiklos plano projektas. Nauja yra tik tai, kas telpa 4–iose penktojo skyrelio eilutėse:

a) *Po dviejų metų planuojama vykdyti magistratūros, o po šešerių - doktorantūros studijų programas ir*

b) *studentų ir studijų skaičius bus didinamas tolygiai, pradėdant nuo minimalaus skaičiaus.*

Pirmasis teiginys nepagrindžiamas jokia planuojama veikla, siekiant magistrantūros studijų programų įgyvendinimo, nors tokių programų parengimas reikalauja didelių ir žmogiškųjų, ir medžiaginių bei finansinių išteklių.

Antrasis teiginys ne visai dera su Strateginio veiklos plano projekto 4.4 poskyrio išvada, kad „*kainodara daro Akademiją patrauklią ir leis surinkti kiekvienais metais apie 60 naujų studentų,*“ leidžiančia suprasti, kad bent jau per pirmuosius ketverius veiklos

metus studentų skaičius nebus didinamas. Kita vertus, antrojo teiginio dalis, kad bus didinamas studijų skaičius, pernelyg neapibrėžtas ir neaiškus.

Ekspertų susitikimo su potencialiais programos dėstytojais metu buvo išsakyta kai kurių jų nuomonė, kad UAB „Psichologijos akademija“ bus naudojami kitokie mokymo metodai, skiriant didesnę dėmesį studentų praktinių įgūdžių formavimui ir teigiama, kad to nedaroma kitose aukštosiose mokyklose, rengiančiose psichologijos bakalaurus. Tačiau studijų raidos strategijoje išsamios analizės, leidžiančios patvirtinti, jog steigiamoje aukštojoje mokykloje taikomi mokymo metodai kokybiškai skirsis nuo šiuo metu kitose aukštosiose mokyklose taikomų, nepateikiama. Kadangi beveik visi dėstytojai, ketinantys dirbti UAB „Psichologijos akademija“, dabartiniu metu dirba mokslo darbą ir dėsto kitose aukštosiose mokyklose, t.y., moko „ne kitokiais“ metodais, teiginys apie studijų šioje akademijoje savitumą lieka nepakankamai pagrįstas. Be to, psichologijos bakalauro rengimas yra reglamentuotas tiek *EuroPsy*, tiek Lietuvos teisės aktais, taigi ir naujai siūloma bakalauro programa turi remtis tais reikalavimais, kuriais numatomas visapusiško specialisto rengimas, paremtas tiek teorinėmis žiniomis, tiek praktinių įgūdžių formavimu.

Ekspertų vizito metu iš pokalbių su UAB „Psichologijos akademija“ socialiniais partneriais paaiškėjo, jog jie nebuvo supažindinti ir nedalyvavo rengiant psichologijos bakalauro programos aprašą. Buvo akcentuojama, jog UAB „Žmogaus studijų centras“ klausytojai gauna daug praktinių žinių, yra labai teigiamai vertinami; tačiau kokie yra pirmosios universitetinių psichologijos studijų pakopos, lyginant su neformaliosiomis UAB „Žmogaus studijų centras“ teikiamomis studijomis, privalumai socialiniai partneriai nurodyti negalėjo.

Labai pageidautinos būtų strateginės nuostatos susijusios su UAB „Psichologijos Akademija“ akademinės bendruomenės ugdymu, bibliotekos ir informacinių technologijų vystymu, kvalifikacijos kėlimu, naujų studijų programų kūrimu, naujų studijų metodų vystymu ir pan.

Atsižvelgiant į išvardintas pastabas, akivaizdu, kad *Studijų raidos strategija* parengta paviršutiniškai, *nepagrįsta* nei planuojama akademinė, nei organizacinė, nei finansinė veikla.

7. SĄLYGŲ MOKSLINEI, MOKSLO TAIKOMAJAI IR (AR) MENO VEIKLOS KOKYBEI UŽTIKRINTI VERTINIMAS

Nei UAB „Psichologijos akademija“ pateiktame Strateginio veiklos plano apraše, nei susitikimo su numatomais dėstytojais metu nepaaiškėjo, kokie moksliniai tyrimai bus vykdomi, kurios mokslo kryptys bus plėtojamoms. Nors didelės dalies ketinančių dėstyti šioje akademijoje mokslininkų kvalifikacija yra aukšta, visgi lieka neaišku, kokie moksliniai tyrimai planuojami, juolab, kad planuojamas finansavimas mokslinei veiklai labai nežymus. Strateginiame veiklos plano projekte moksliniai tyrimai nepatenka į UAB „Psichologijos akademija“ strateginių tikslų sąrašą, neformuluojami ir tyrimų prioritetai. Šiame plane nėra numatytos jokios planuojamos priemonės mokslinės veiklos kokybei užtikrinti. Akademijos organizacinėje struktūroje nenumatoma turėti asmenų, atsakingų už mokslinę veiklą. Tuo tarpu mokslinė veikla yra būtinas bet kurios universitetinės aukštosios mokyklos veiklos elementas, nustatytas Mokslo ir studijų įstatyme ir deklaruojamas UAB „Psichologijos akademija“ statuto 2.3.4. papunktyje.

Kalbantis su UAB „Žmogaus studijų centras“ personalu buvo akcentuojama, kad centro darbuotojai vykdo mokslinę veiklą, leidžia knygas (vadovėlius, metodinę medžiagą), tačiau, viena vertus, tai nėra UAB „Psichologijos akademija“ mokslinės publikacijos, o vadovaujantis Frascati vadovu (mokslinės veiklos ir eksperimentinės plėtros tyrinėjimo standartas) 2 skyriaus 2.2 poskyrio nuostatomis, vadovėlių ir metodinės medžiagos rengimas mokslinei veiklai nepriskirtinas. Kita vertus, mokslininkams dirbant keliose mokslo ir studijų institucijose beveik visada kils problema, kuriai institucijai priskirtina jų mokslinė produkcija.

Turima materialinė UAB „Psichologijos akademija“ bazė nesudaro pakankamų sąlygų moksliniam darbui. Nėra numatyta darbo vietų dėstytojams, menki bibliotekos resursai.

Atsižvelgiant į pastabas, galima teigti, kad nors numatomų dėstytojų mokslinė kvalifikacija pakankama, tačiau UAB „Psichologijos akademija“ *nėra suformuluotos planuojamų mokslinių tyrimų kryptys, nėra pakankamos materialinės bazės ir sąlygų moksliniam darbui, nenumatytos priemonės mokslinės veiklos kokybei*

užtikrinti, o nenustačius mokslinės veiklos krypčių ir apimčių, spręsti apie šios veiklos finansavimo pakankamumą nėra pagrindo.

8. APIBENDRINAMASIS PARAIŠKOS ĮVERTINIMAS

Siūlome UAB „Psichologijos Akademija“ neišduoti leidimo vykdyti studijas ir su studijomis susijusią veiklą.

Grupės vadovas:

Doc. Saulius Vengris

Grupės nariai:

Doc. Evaldas Kazlauskas

Doc. Violeta Keršulienė

Prof. Asta Vasiliauskaitė

Prof. Rita Žukauskienė

Vertinimo išvados pasirašytos Vilniuje, 2012 liepos 13 d.